

L-Izbalji kbar ta' Napuljun

Ta' P. PAWL TABONE, O.F.M.

META Napuljun dahal ghall-ewwel darba fit-tregija tar-Repubblika Franciża, Franza kienet tinsab f'taħbila u taħwida li l-kapaċċità u l-hżunja ta' Napuljun biss kienu donnhom sejrin iħorġuha minnha. Erbgħin elf knisja kienu magħluqin u mit-luqa; erbat elef kunvent imġarrfin u misruqa; sebghin elf qassis maqtulin jew imxerrda; sebgha u tletin elf soru u tlieta u għox-rin u ġiġi tħalli fix-xtajtiet ta' Franza qalb ir-ragħwa tħammar bid-dmija u qalb ir-rimi ta' hwejjeg għeżeż imħarbtin u inkissrim mir-Rivoluzzjoni. U minflok il-knejjes u l-qima fil-berah lil Alla, kienu twaqqu fu postijiet u festi li, minħabba x-xal-lar u l-libertajiet bla ebda qies u mistħija li kienu jsiru fihom, qanġlu u għaddbu l-biċċa l-kbira tal-poplu.

Napuljun, biex iberred l-erwieħ imghaddba u jiġibidhom fejn kien irid hu, fetahi mill-ġdid il-knejjes, ħalla 'l-insara jqimu 'l-Alla fil-beraħ, u inill-ġid kollu misruq lill-Knisja, raġa' ta lura, għall-inqas, mill-erbgħa waħħda. Wara ftit għamel konkordat mal-Papa li bih ġieb tabilhaqq il-paċi u l-kwiet bejn ir-Religjon u l-istat ta' Franza.

Il-Papa Piju VII, li kien qiegħed iħares lejn Napuljun b'għajnejn safjin u bla ebda ħiel ta' tqarriq u hżunja, feraħ mhux ftit għax deherlu li dak il-bniedem kbir u waħdani kien qiegħed isalva s-socjetà u l-Knisja gewwa Franza u fl-Italja. Għalhekk, Piju VII fetahi idejh tal-ħniena u ta' l-imħabba ma' Napuljun u mlieħ b'għotjiet u privileġgi mill-akbar. Saħansitra l-Kardinal Fesh, iz-ziju ta' Napuljun, kien ikkuntenta li jmur hu, minflok il-Papa, gewwa Pariġi biex jikkonsagra lil Napuljun Imperatur, avolja kien sejjer ibati ma' tul il-vjaġġ u avolja kien imħedded mill-Qorti ta' Vjenna, basta jikkuntenta lil dak li kien nissel il-paċi reliġjuža fi Franza u, li issa, beda jridha ta' Karlumanju iehor.

Iżda ma għaddewx xħur twal li l-feddej ta' Franza ma bed-dieħx juri snieni; kien ġiebha fejn ried hu; min jista' għalih issa? Darba waħħda Napuljun, hażin, mar jistenna lill-Papa f'Fontainebleau feju kien mar għall-kaċċa, stiednu jirkeb fil-karrozza tiegħi, qiegħdu fix-xellug u ħadu miegħu l-Kastell. Nhar il-konsa-

grazzjoni, li kellha ssir fit-2 ta' Diċembru, 1804, Napuljun ġalla 'l-Papa fil-knisja jistennieħ għal madwar siegħa u nofs, u, imba-għad, minflok li ha l-Kuruna minn idejn il-Papa, kif kien isir dejjem, qiegħda hu nnifsu fuq rasu u ma riedx jitqarben fil-quddiesa.

Imma l-iż-żbalji ta' Napuljun bdew jiżdiedu u jikbru iktar wara l-inkoronzazzjoni tiegħu. Ara kemm hu hekk, bil-maqlub ta' Karlumanju, beda jifred l-istati tal-Germanja, ġatar lilu nnifsu s-sid ta' l-istati tal-Knisja u għamel lill-Papa qaddej tiegħu. Fissera 1805, b'ezeru kbir ta' 20,000 ruh, ġataf Ancona u, sena wara, Civitavecchia u mbagħad il-Markji, Macerata, Fermo, Spoleto u Vjenna. Wara ffit Napuljun poġġa lil ħuk Gużeppi bhala Re ta' Napli u, għax il-Papa ma riedx jagħarfu bhala Re, fit-2 ta' Frar, 1808, ġataf, bis-suldati tiegħu l-belt ta' Ruma u xandarha t-tieni belt ta' l-Imperu. Il-Papa, meta ra dan kollu, fil-10 ta' Ĝunju 1807, skumnikah; iżda Napuljun, bi tweġiba, fis-6 ta' Lulju, bagħat lill-kap tal-pulizija Franciża sabiex jaqbad lill-Papa u jieħdu Savona fejn dani għal tliet snin shaħ priġunier. Iżjed, f'Novembru ta' l-istess sena, ordna lill-Kardinali li jħallu Ruma u jmorru joqogħdu f'Parigi bi ħlas ta' 30,000 frank fissena; ġarr-ukoll gewwa Parigi l-arkivju tal-Vatikan, il-mużej u s-sigilli tal-Papa. Minfuq, Napuljun, fis-17 ta' Frar 1810, ġareg digriet li bih għamel li, minn dak in-nhar 'il quddiem, il-Papa Piju VII u ta' warajh kellhom jöqcghudu fil-belt ta' Rheims, jieħdu l-ġurament li ma jagħmlu xejn kontra l-knisja ta' Franzia. jit tolbu l-Placet lill-Imperatur qabel il-konsagrazzjoni tagħhom u, bi ħlas, jieħdu żewġ miljuni franki meħlusin minn kull taxxa. Dik is-sena wkoll kienet meta Napuljun kien għamel dak l-iżball l-ieħor meta nfired minn Gużeppina biex jiżżewweg ma' Marija-Lwiża ta' l-Awstrja.

Iżjed, fis-sena 1811, Napuljun ġabar il-Kardinali gewwa Parigi u, bl-arja kollha, ikbar saħansitra minn dik ta' Gużeppi II imlaqqam is-Sagristan, beda jitkixx u jistaqsihom x'kienu jaħsbu fuq il-ġhażla ta' l-Isqfijiet li kien ġatar hu mingħajr is-senja tal-Papa. Iżda l-Kardinali kienu feħmu wisq tajjeb il-ħsieb qarrieqi tiegħu u weġbu bil-miktub li huma ma kenux jistgħu jindahlu f'dik il-ħaġa jekk ma jiġux imqabbdin mill-Papa. Għal din it-tweġiba l-Imperatur aktar telgħulu, bagħat deputazzjoni ta' tliet isqfijiet Franciża għand il-Papa sabiex jitqarbi u

jwettaq il-ħatra ta' l-isqfijiet li kienu saru s'issa u, għalli ġej, jekk ma jwettaqx il-għażla tal-ġoddha fi żmien tliet xhur, il-wet-qa ssir mill-Metropolita ta' Parigi. Iżda l-Papa ma laqax din id-deputazzjoni u ftit wara xandar li bejnu u Napuljun kien sejjjer jidħol *id-driegħ t'Alla*. U d-driegħ t'Alla daħal tabilħaqq, għax bejn ix-xahar ta' Ottubru u Diċembru tas-sena 1812, l-eżerċtu kbir ta' Napuljun, li kien iġħodd fuq is-sitt mitt elf ruħ, ġie mħarbat u mxejjen mill-Kożakki u Napuljun innifsu kellu jaħrab.

Imma anqas hawn ma spiċċaw l-iżbalji ta' Napuljun, għax wara dikk it-telfa, minflick li għamel ħabib mal-Papa u ħelsu mill-jasar, qabdu u ħadu f'Fontainebleau l-iktar għax kien xamm li l-ammiraljat Inglijż, flimkien ma' tliet alleati oħra, kien qiegħed ihejji ruħu biex jagħtiż is-salt u jehodlu l-Imperu. Iżda l-akbar żball ta' Napuljun kien meta, fil-waqt li kien qiegħed iħaqqaqha ma' Piju VII għax dan ma riedx jagħraf il-Konkordat il-ġd'd bi ħdax-il artiklu kontra l-jeddijiet tal-Papa, refa' idejh sabiex isaw-wat lil dak l-imsejken xwejjah marradi li kien ilu jsofri għal disa' snin shah taħt il-ħakma tiegħu.

Wara dan id-delitt, il-waqgħha ta' l-Imperatur kienet żgura. Bilkemm għaddiet sena u l-Ingilterra flimkien ma' l-alleati l-oħra ħabtet għalih u, wara battalja kbira, l-Imperatur ġie mirbuħ u maqbud u. Fl-istess kastell fejn kien żamm priġunier lill-Papa, waqqa' hu nnifsu priġunier ta' ħaddieħor u minn hemm mibgħut fil-għażira ta' Elba. Għalkemm, wara sena, Napuljun irnexxielu jaħrab minn dil-għażira u jidħol mill-ġdid gewwa Franzia, wara mitt jum ta' ħakma ġidida, l-Alleati reġgħu ħabtu għalih u qabdu u xeħtu fil-għażira ta' Sant'Elena sabiex hemmhekk, għal sitt snin shah, sakemm miet, jibki l-iżbalji kbar tiegħu u dnubietu talli kien ħadha bl-aħrax kontra l-Knisja u l-Kap tagħha.